

**IMPLEMENTING YEREVAN'S GREEN CITY ACTION PLAN
REPORT
(short version)**

Yerevan 2023

‘Stay informed about green city plans and programmes in Yerevan and Gyumri’ is a project organised by Armenian environmental non-governmental organisation EcoLur with the support of CEE Bankwatch Network. As part of this project, EcoLur investigates green city projects for the Armenian cities of Yerevan and Gyumri funded by international development banks and other organisations.

This paper focuses in particular on the European Bank for Research and Development (EBRD)’s Green City Action Plan (GCAP) for Yerevan.

EBRD’s Green Cities programme objectives

In 2016, the EBRD launched its Green Cities programme with the following investment targets:

- ✓ EUR 250 million in 2016
- ✓ EUR 700 million in 2018
- ✓ EUR 950 million in 2020
- ✓ EUR 2 billion in 2021¹

The objectives of the EBRD’s Green Cities programme are to:

- Preserve the quality of environmental assets (air, water, soil and biodiversity) and use these resources sustainably.
- Mitigate and adapt to the risks of climate change.
- Ensure that environmental policies and developments contribute to the social and economic well-being of residents.²

EBRD’s Yerevan Green City Action Plan timeline

In 2016, Yerevan joined the EBRD’s Green Cities programme.

In 2017, Yerevan City Aldermen’s Council (resolution No. 21-A³) approved Yerevan’s Green City Action Plan⁴, which was developed by an international team of experts led by Ernst & Young and other organisations.

EBRD loans part of the Yerevan Green City Action Plan framework

- ‘ENA – Modernization of Distribution Network’ – approved in 2017, a loan of USD 80 million was issued to Electric Networks of Armenia (ENA). The total value of the project is USD 200 million⁵.

¹ EBRD Green Cities Programme – Interim Evaluation, March 2022

² <https://www.ebrdgreencities.com/green-cities/about/>

³ <https://www.yerevan.am/hy/elders-decisions/21-a/>

⁴ <https://www.ebrdgreencities.com/assets/Uploads/PDF/Yerevan-GCAP.pdf>

⁵ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/ena-modernisation-of-distribution-network.html>

- ‘GrCF2 W2 – ENA Investment Program’ – approved in 2021, for which the EBRD provided a loan of USD 60 million to ENA. The total value of the programme is USD 148 400 000, of which USD 20 000 000 is syndicated⁶.
- ‘GrCF2 W2 – Yerevan Bus Project’ in 2021, for which the EBRD provided a loan of EUR 20 million to Yerevan Municipality. The total value of the project is EUR 25 million⁷.

Atmospheric air pollution: Yerevan Municipality’s response

On December 14, 2022, "EcoLur" Informational NGO sent a letter to Yerevan Mayor Hrachya Sargsyan to find out what activities were carried out in the capital within the framework of "Green City" action plan. Concerning air component EcoLur has mentioned “Improving the air quality policy and methodology, as well as the monitoring system” measure. On December 22, 2022, in response to EcoLur's inquiry, Information Department of Yerevan Municipality informed by letter: (See Annex 1)

- Large-scale greening is underway, with priority given to the most vulnerable areas.
- Yerevan Municipality periodically monitors existing sources of air pollution to reduce carbon dioxide emissions.
- To relieve traffic congestion in the capital, the municipality is implementing a number of projects, including the construction of roads bypassing Yerevan.
- A fleet of new buses now runs on liquefied petroleum gas (LPG) and electric public transport vehicles are also planned.
- Air quality monitoring sensors were provided to Yerevan Municipality by Armenia Resident Mission of the Asian Development Bank.
- Yerevan Municipality states: ‘Our observations show that the air quality indicators are in the good or satisfactory range.’

Atmospheric air pollution: EcoLur’s findings

According to Armenia’s Prosecutor General’s Office, increasing quantities of dust and nitrogen dioxide have been detected in Yerevan over the past 5 years⁸.

According to the Hydrometeorology and Monitoring Center, a state non-commercial organisation (SNCO) run by Armenia’s environment ministry, the concentration of dust concentration in the atmospheric air in Yerevan exceeded the maximum permissible concentration (MPC) during the period 2017–2021. Dust pollution in the Kentron, Shengavit and Nor Nork administrative regions was particularly high. The highest concentrations of metals found in dust were for copper (Cu), nickel (Ni) and molybdenum (Mo)⁹.

⁶ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/52868.html>

⁷ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/51749.html>

⁸ <https://www.prosecutor.am/en/mn/8644/>

⁹ <http://armononitoring.am/page/5>

Երևան քաղաքի փոշում որոշված մետաղների կոնցենտրացիաները (նգ/մ³) ներկայացված են սեղոնային գրաֆիկների տեսքով.

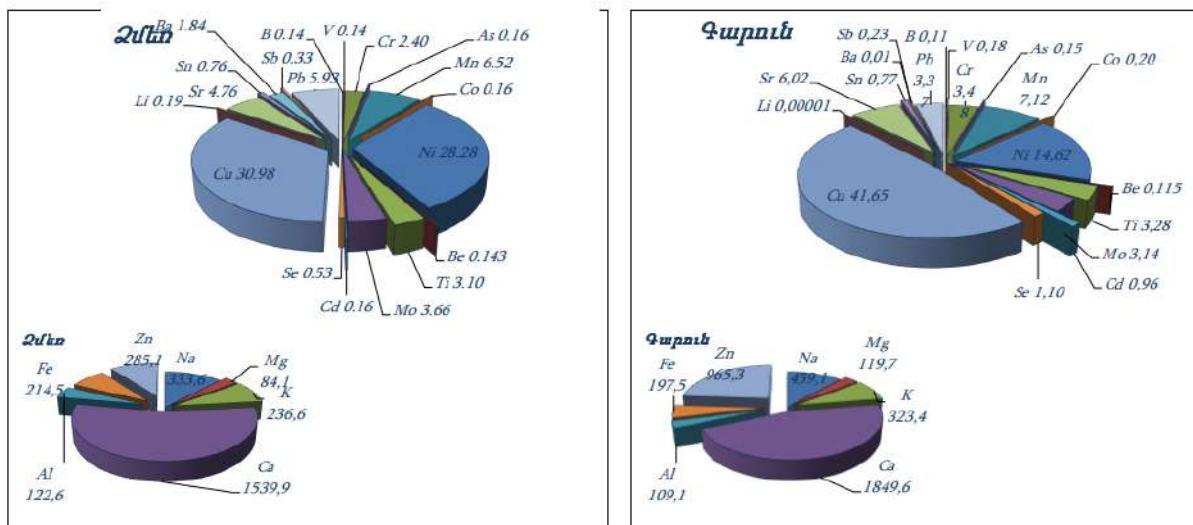

Figure 1. Concentrations of various metals (ng/m³) found in dust in Yerevan during winter and spring. Source: Hydrometeorology and Monitoring Center of the Ministry of Environment of the Republic of Armenia.

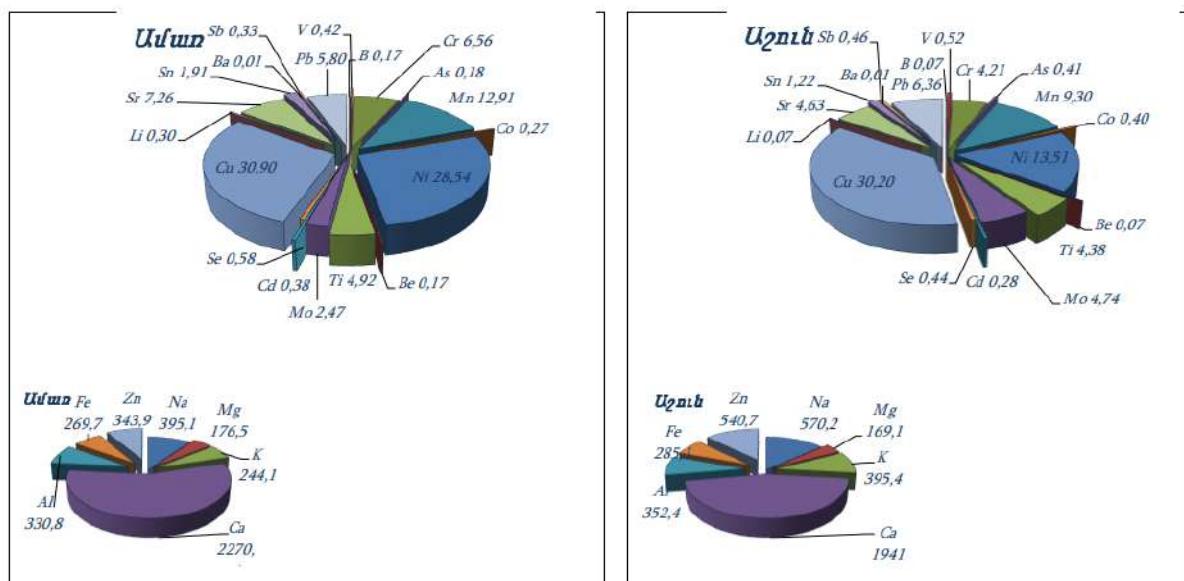

Photo: Air pollution in Yerevan.

EcoLur's conclusions

- ✓ Over the last 5 years, atmospheric air pollution in Yerevan has increased, as reflected in excess MPC values for dust and nitrogen dioxide. Concentrations of sulphur dioxide and tropospheric ozone have also increased, although they remain within MPC limits.
- ✓ According to Yerevan Municipality, air monitoring stations were installed at five locations in 2022. Another five stations will be installed and a reference nitrogen dioxide analyser will be acquired in 2023. Data from monitoring stations will then be fused and compiled in the form of an interactive air pollution map available on Yerevan Municipality's official website. According to experts, however, the number of stations planned is insufficient given the complex relief of Yerevan, the distribution of pollution sources and the heterogeneous locations of protective green zones.
- ✓ Yerevan Municipality's favourable assessment of air quality indicators in Yerevan contradicts data provided by the Prosecutor General's Office and the Hydrometeorology and Monitoring Center. Furthermore, the evaluation provided by the municipality is based on data taken from five air pollution monitoring stations covering a period from September to October 2022 only. These findings are not comparable with the annual air pollution figures for the year 2022 provided by the Hydrometeorology and Monitoring Center, which also employed a different method to arrive at its calculations.

Energy: Yerevan Municipality's response

- Energy-saving LED lights were installed in yards, apartment buildings and administrative buildings in Malatia-Sebastia, Ajapnyak, Nubarashen, Erebuni and Shengavit. Solar photovoltaic panels have been installed on the roofs of a number of apartment buildings.
- In 2021, work began on the development of an energy management system for the Yerevan community with the support of the United Nations Development Programme (UNDP).

- According to Yerevan Municipality, as a result of the EU for Yerevan Solar Community project, 97 apartment buildings are now equipped with high-quality lighting, electricity consumption has dropped by about 77 per cent and lift electricity costs have been cut by about 50 per cent. Installed solar plants and lighting systems were donated to residents. Dedicated bank accounts have been established for each of the buildings.

Energy-efficiency and energy-saving projects implemented in Yerevan (2017–2022)

- ENA – Modernization of Distribution Network (EBRD)¹⁰
- GrCF2 W2 – ENA Investment Program (EBRD)¹¹
- Program of State Support for Energy Efficient Renovation of Apartments and Houses¹²
- EU for Yerevan Solar Community (EU)¹³
- Supporting Communities of Armenia to Adopt and Implement Climate Smart Solutions (UNDP)¹⁴
- De-risking and Scaling-up Investment in Energy Efficient Building Retrofits (UNDP/GCF)¹⁵
- Yerevan Street Lighting Project (EBRD) ^{16 17}
- Yerevan Energy Efficiency Project (UNDP and the European Investment Bank (EIB))^{18 19}

Greenhouse gas reductions in Yerevan according to municipality

- Reduction of over 4,000 tonnes of greenhouse gases as a result of upgrading the city's lighting system.
- Reduction of over 2,500 tonnes of annual emissions in 97 apartment buildings, pre-schools, community organisations, two administrative buildings of Yerevan Municipality as a result of thermal modernisation and energy-saving measures.
- Reduction of 823.5 kg of CO₂ emissions as a result of waste sorting and recycling.
- 176,959 tonnes of greenhouse gas reduction as a result of biogas collection at Nubarashen dump site and the burning of toxic gases at the incineration plant.
- Projected reduction of 2,939 tonnes of carbon dioxide emissions as a result of implementation of Yerevan Bus Project.

EcoLur's conclusions

¹⁰ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/ena-modernisation-of-distribution-network.html>

¹¹ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/52868.html>

¹² <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=163421>

¹³ <https://www.yerevan.am/en/eu-for-yerevan-solar-community/>

¹⁴ <http://www.nature-ic.am/Content/Projects/1032/ProDoc%20-%20Climate%20Smat%20Solutions.pdf>

¹⁵ <https://www.nature-ic.am/en/projects/De-risking-and-Scaling-up-Investment-in-Energy-Efficient-Building-Retrofits/18>

¹⁶ <https://sudipyerevan.am/%D5%A5%D6%80%D6%87%D5%A1%D5%B6%D5%AB-%D5%AC%D5%B8%D6%82%D5%BD%D5%A1%D5%BE%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%A1%D5%B6-%D5%AE%D6%80%D5%A1%D5%A3%D5%AB%D6%80-2/>

¹⁷ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/yerevan-street-lighting-project.html>

¹⁸ <https://sudipyerevan.am/en/energy-efficiency/>

¹⁹ <https://www.eib.org/en/projects/all/20150124>

- ✓ Not all projects implemented in Yerevan were obstacle-free. In particular, the EBRD-financed City Lighting Project was not completed within the scheduled time due to various obstacles.
- ✓ In the case of the ‘EU for Yerevan Solar Community’ project, Yerevan Municipality mentions installing solar systems on the roofs of 97 apartment buildings, while the study of the implementation reports of the municipality's development programs for 2017–2022 shows that systems were installed on 43 buildings in the first phase of the Project. Information on the outcomes of the second phase of the project is missing from the reports.
- ✓ Within the framework of ‘Urban Lighting Project’, works have been started on 6 streets out of 28 streets in Yerevan. According to the study of the implementation reports of the Yerevan development programs for 2017–2022, obstacles were identified in the course of their implementation, so the duration of these works was extended.
- ✓ Greenhouse gases have reduced as a result of the programmes implemented by Yerevan Municipality. At the same time, Yerevan Municipality's Development Plan for 2023 states that carbon dioxide emissions have increased by about 10 times. Data on greenhouse gases are incomplete.
- ✓ Within the framework of ‘Green Urban Lighting’ UNDP-GEF project, a special circulating fund for energy efficiency was created in Yerevan Municipality – ‘Yergaghluy’s CJSC, and its funds are directed to the installation of energy-efficient lighting fixtures in the streets of Yerevan. Thanks to the mechanisms of the special energy efficiency revolving fund, an opportunity for financial stability has been created, which contributes to the implementation of long-term perspective energy-saving and energy-efficient projects.
- ✓ The results of the implemented programmes generally indicate that energy saving, as one of the main goals of Green City programme, is being implemented in Yerevan.

Waste: Yerevan Municipality’s response

- The biogas collection and burning plant in Nubarashen solid household waste dump site was handed to ‘Yerevan Municipal New Landfill’ CJSC with the right to use it free of charge.
- As a result of the reduction in greenhouse gases in Nubarashen landfill, electricity production was not carried out due to the discrepancy between the actual and expected results of methane gas extraction during the project.

- A tender for closing the Nubarashen and Ajapnyak landfill sites and the construction of a new landfill site at Nubarashen was cancelled on 1 September 2022. A feasibility study is being conducted to define the format and criteria for the new tender to be announced²⁰.
- The implementation of the ‘possibility of building a waste sorting and recycling plant in the framework of public-private partnership’ laid down Yerevan’s GCAP will be considered after the construction of the new sanitary dump site.
- Yerevan Mayor left unanswered the question regarding the short-term action ‘Development of the Ten-Year Waste Management Plan for Yerevan’ laid down in Yerevan’s GCAP. Information about this action is not available in Yerevan development programme implementation reports for 2017–2022 either.

Photo: Nubarashen landfill.

Waste sorting

- Yerevan Municipality has launched sorting garbage since 2021 through ‘Landscape Gardening and Environmental Protection’ CNCO.
- In 2021–2022, Waste Sorting Department of Landscape Gardening and Environmental Protection CNCO collected and handed over 1,350 tonnes of waste (plastic, paper and glass) to recyclers, providing a reduction of 823.5 kilogrammes of CO₂ emissions. In the spring of 2023, CNCO plans to install waste bins for aluminium waste.

Conclusion

- ✓ The capital still does not have a new sanitary landfill dump site in accordance with the EU standards laid down in Yerevan’s GCAP, nor does it have a waste processing plant.
- ✓ Although Yerevan Municipality has initiated measures to improve waste sorting and recycling, only 120 waste sorting bins are installed in all administrative regions in Yerevan City, which is available in the form of an online map.²¹ Waste bins for sorting paper and

²⁰ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/yerevan-solid-waste-project.html>

²¹ <https://greenyerevan.am/%d6%84%d5%a1%d6%80%d5%bf%d5%a5%d5%a6/>

plastic have been installed in Yerevan schools, but these measures are not comprehensive and do not cover the entire city. A culture of waste sorting in Yerevan is in the process of being established.

- ✓ Yerevan development programme implementation reports for 2017–2022 do not contain information on measures to achieve the medium-term targets of Yerevan’s GCAP, the integrated system of waste sorting and recycling, the publicly available database of created and managed waste management centres, the establishment of a Green City Awareness Centre, about the development of a ten-year waste management programme.

Transport: Yerevan Municipality’s response

- To relieve traffic congestion in the capital, the Municipality is implementing a number of projects involving the construction of roads bypassing Yerevan.
- Electric public transport is being added.
- Electric vehicle charging infrastructures are being created.

Yerevan Bus Project

- Since 2021, Yerevan Municipality has been implementing the EBRD’s GrCF2 W2 – Yerevan Bus Project, comprising a sovereign loan of EUR 20 million.
- The project involves the purchase of 100 modern, 12-metre-long, low-floor, compressed natural gas-powered buses for Yerevan.

Conclusion

- ✓ There is still no unified electronic ticketing system in Yerevan. However, steps are being taken to address this issue.
- ✓ Yerevan is set to put into service a new fleet of large buses, which will replenish the city’s rolling stock by around 45 per cent.
- ✓ Steps are being taken to transition toward electric public transportation.
- ✓ Overcrowding on public transport in the capital continues to be a problem. Chronic traffic congestion is commonplace due to increasing car ownership and lack of parking spaces.
- ✓ There is a lack of designated lanes for bicycles and electric scooters. Cyclists and riders are forced to commute on busy roads and pedestrianised streets, increasing the chances of accidents.

Greening

- One of Yerevan’s strategic goals is to increase the ratio of open green areas per capita to over 8.5 square metres by 2018, and to over 10 square meters by 2030. According to the Yerevan master plan, the ultimate objective is to allocate 17 square metres per capita.
- Green areas in Yerevan have not increased since 2015. Yerevan’s green areas officially comprise around 6,760 hectares, representing 30 per cent of the total area of the city. Public green areas amount to 860 hectares.

- For each resident in Kentron administrative district, 3 square metres of green space is available.
- The Armenian government allocated AMD 200 million for a nationwide tree planting project, including areas in Yerevan.
- Yerevan forestry was dissolved in 2014. According to Yerevan Municipality, the forest lands of Yerevan forestry up to 871 hectares has was transferred to Hrazdan forestry. The both foresteries are belonged to "Armforest" SNCO.

Conclusion

- ✓ Yerevan Municipality has not yet reached the green area per capita target for 2022 set out in the GCAP.
- ✓ Yerevan has lost a significant amount of its green areas and currently has insufficient open spaces for large-scale afforestation.
- ✓ Forest land is being developed to compensate for the infeasibility of forest restoration in the capital.

<p>“Ecolur” Informational NGO Address: 49/2 Hanrapetutyan, Yerevan, Armenia E-mail: ecolurpressclub@gmail.com Web site: www.ecolur.org Tel. (37491) 92 12 64 mob.</p>		<p>«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ Հասցե՝ Հանրապետության 49/2, Երևան, Հայաստան Էլ. հասցե՝ ecolurpressclub@gmail.com Էլ. կայք՝ www.ecolur.org Բջջ.՝ (+37491) 92 12 64</p>
---	---	---

Երևանի քաղաքապետ
պարոն Հրաչյա Սարգսյանին

ՀԱՐՑՈՒՄ

Հարգելի պարոն Սարգսյան,

«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ն իրականացնում է «Եղիք տեղեկացված Երևանում և Գյումրիում Կանաչ քաղաքների պլանների և ծրագրերի մասին» ծրագիրը:

Ելնելով Ծրագրի նպատակներից, համաձայն «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, խնդրում ենք տրամադրել տեղեկատվություն:

- Որքա՞ն գումար է հատկացվել «Երևան քաղաք» «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի մշակման համար՝ Զեխիայի կառավարության Պաշտոնական զարգացման աջակցության Տեխնիկական համագործակցության հիմնադրամի կողմից՝ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի «Կանաչ տնտեսության քաղաքականության» երկխոսության շրջանակի միջոցով:
- Երևան քաղաքի ավագանու 12.09.2017թ. [հ.21-Ա որոշմամբ հաստատված «Երևան քաղաք» «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրով» նախատեսված կարճաժամկետ գործողություններից որո՞նք են իրականացվել, ի՞նչ ծավալով և որքա՞ն գումար է արդեն ծախսվել: Ստորև ներկայացված են այդ գործողությունները:](#)

Ա. Շրջակա միջավայրի վիճակը Երևանում

- ▶ օդի որակի քաղաքականության և մեթոդաբանության, ինչպես նաև մշտադիտարկման համակարգի բարելավում
- ▶ «Կանաչ քաղաքի իրազեկման կենտրոն»-ի հիմնում

Բ. Տրանսպորտ

- ▶ ավտոբուսների նոր ցանցի մոդելի ներդնում և հասարակական տրանսպորտի արդիականացում՝ էլեկտրականությամբ աշխատող միջոցների կիրառմամբ

- ձանապարհային ենթակառուցվածքների զարգացում
- մինչև 2020թ. վերջը՝ շարժակազմում 10 էլեկտրամոբիլի ներդնում:

Գ. Էներգամատակարարում

- համայնքային կառույցներում էներգետիկ կառավարման ներդնում և համայնքային էներգետիկայի կառավարիչների համար կարողությունների զարգացման իրականացում
- հանրային շենքերիներքին լուսավորության համակարգերում էներգաարդյունավետ լուսատուների օգտագործում
- բակային տարածքների և բազմաբնակարան շենքերի մուտքերի արտաքին լուսավորության սարքերի համար արևային ՖՎ վահանակների օգտագործում:

Դ. Արդյունաբերություն

- համայնքային-մասնավոր հատվածի երկխոսության հարթակի ստեղծումը և կանաչ բիզնեսի զարգացման գործողությունների ծրագրի մշակումը
- «Կանաչ» բիզնեսին ցուցաբերվող օժանդակության ներառումը պետզնումների ընթացակարգեր
- արդյունաբերության ոլորտի էներգաառողիտների շուրջ կամավոր համաձայնությունների ձեռքբերումը՝ ընկերություններին շահագրգուելու նպատակով (օրինակ՝ փոքր դրամաշնորհների միջոցով):

Ե. Թափոնների կառավարում

- քաղաքային կողշտ թափոնների նոր սանիտարական աղբավայրի կառուցում
- Նուրարաշենի և Աջափնյակի գոյություն ունեցող աղբավայրերի փակում:

Զ. Զուր

- Զրամատակարար ընկերության կողմից ջրաչափերի տեղադրման մեկնարկ
- Արտահոսքերի կրճատման գործողությունների ծրագրի կազմում
- Կոնցեսիոն պայմանագիր ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության և ջրամատակարար ընկերության միջև
- Զրամատակարարման համակարգի ամենամեծ հոսակորուստներ ունեցող հատվածների նորոգում և վերականգնում
- Կոյուղու և անձրևաջրերի ջրատարների միացման հատվածների վերանորոգում:

Է. Հողօգտագործում

- ընտրված հանրային շենքերում կամ նրանց մերձակայքում կանաչ տրանսպորտի ենթակառուցվածքների ներդրում
 - նոր շենքերում կանաչ տրանսպորտի ենթակառուցվածքների ներդրման և խոշոր վերանորոգումների համար կանոնների մշակում
 - Երևանի բուսավերականգնման համար երկարաժամկետ կառուցապատման ծրագրի մշակում և իրականացում
 - անտառների և կանաչ տարածքների վերականգնում
 - Երևանի աղտոտված տարածքների հնարավորինս մանրամասն գույքագրում:
3. Երևանի քաղաքապետարանը ի՞նչ միջնաժամկետ և երկարաժամկետ միջոցառումներ է նախատեսում իրականացնել մինչև 2030թ-ը Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրով սահմանված տեսլականին հասնելու համար:

4. Ի՞նչ դժվարություններ և խոշընդոտներ են ի հայտ եկել կարձաժամկետ գործողությունների իրականացման փուլում:
5. Երևանի համար մշակված այս ծրագիրը ՎԶԵԲ-ի «Կանաչ քաղաքներ» մոտեցման առաջին կիրառությունն է: Խնդրում ենք նշել, թե արդյոք այլ քաղաքներ օգտվել են Երևանի փորձից նման ծրագիր իրականացնելու հարցում:
6. Իրականացված միջոցառումների արդյունքում 2017-2022թթ. ինչքա՞ն էլեկտրաէներգիայի խնայողություն է ապահովվել Երևան քաղաքում և ինչքան՞վ են կրածություն մթնոլորտային օդ արտանետվող ջերմոցային գազերը, որքանո՞վ է նվազել մթնոլորտային օդի աղտոտվածության աստիճանը, Ծրագիրն ինչքան՞վ է նպաստել ջրային ռեսուրսների աղտոտվածության կրծատմանը, քանի հեկտար կանաչ տարածք է հիմնվել, երբ է նախատեսվում Նուբարաշենի և Աջափնյակի գոյություն ունեցող աղբավայրերի վերջնական փակումը և նոր աղբավայրի շահագործման մեկնարկը, քանի տոկոսով է նորացվել Երևանի ավտոշարժակազմը:

Հարգանքով՝
Ինգա Զարաֆյան՝
«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի նախագահ,
կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

14.12.2022թ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ, 0015, ք. Երևան, Արգիշտի 1

հեռ. +(374 11) 514-240

№ Հ/866
22-12-2022

«ԷկոԼոգ» տեղեկատվական ՀԿ-ի նախագահ, կենսաբանական գիտությունների թեկնածու հնգա Զարաֆյանին

Հարգելի տիկին Զարաֆյան,

ի պատասխան Ձեր հարցման՝ տեղեկացնում ենք, որ աշխատակազմի բնպահպանության վարչությունը կանաչապատ տարածքների բարելավման և ընդլայնման, մթնոլորտային օդի աղտոտման նվազեցման նպատակով ներկայումս իրականացնում է կանաչապատման լայնածավալ աշխատանքներ, առաջևահերթությունը տարրով առավել խոցելի տարածքների կանաչապատմանը: Հաշվի առնելով Երևան քաղաքի բնակչիների պայմանները՝ կանաչապատովող տարածքներում տնկվում են կայուն, արժեքավոր, գեղագործ և մշտակար ծառատեսավայրեր, որոնք գազի, փոշու, ծիյի և այլ աղտոտիչների նկատմամբ ավելի կայուն են:

Ընդլայնվում և բարելավվում են քաղաքի բուժերային կանաչ տարածքները (Ծիծեռնակաբերդի 8,5 հա համայնքային տարածքը, Սարուալսի շրջ 12 հա տարածքը, Փարուսի բլուրը): 2023 թվականից աշխատակազմի բնապահպանության վարչությունը և «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ի նախատեսում են իրականացնել բարեփոխումներ Երևան քաղաքի փողոցային տնկարկերում ծերացած և վնասատումներով վարակված ցածրացնելու համար գեղագործ էկոլոգիապես կայուն ծառատեսավայրերով, որոնք կրաքարավեն Երևան քաղաքի կանաչ տարածքների սանհիտարակիցիների և միկրոկենական պայմանները:

Նշեմ նաև, որ մթնոլորտային օդի և հողերի ռուսկի վատթարացման, ջրային ռեսուրսների աղտոտման, տրանսպորտային միջոցների ավելացման գործուների ազդեցությամբ պայմանավորված ածխաթթու գազի նվազեցման նպատակով Երևանի քաղաքապետարանը իրականացնում է օդի աղտոտման առկա աղբյուրների պարբերական մշտադիտարկում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պարտադրելով տնտեսվարող տուբերկուլերին ապահովելու օդի աղտոտման նվազեցման սահմանված միջոցառումները (օրինակ՝ ապահովել շինարարական հրապարակների պատշաճ կահավորումը, սանհիտարական մաքումը, շինարարական հրապարակից դուրս եկող մեթեսամերի անվաղողների լվացումը՝ կամսխելու դրանց կողմից փողոցների աղտոտումը):

Միաժամանակ տեղեկացնում եմ, որ մայրաքաղաքի երթևեկությունը տրանսպորտային հոսքերից

թեռնաբափելու նպատակով քաղաքապետարակը երևակը շրջանցոր ճանապարհների կառուցման մի շարք ծրագրեր է իրականացնում: Միաժամանակ, նոր տրանսպորտային ցանցի ներդնման և բարեփոխման շրջանակներում ծեղզ բերվող նոր ավտոբուսները աշխատում են հեղուկ գազով՝ նվազեցնելով շրջակա միջավայրին հասցված վնասը. ինչպես նաև ավելացվում են էլեկտրական հասարակական տրանսպորտային միջոցները, ստեղծվում են էլեկտրական տրանսպորտային միջոցների լիցքավորման ենթակառուցվածքները:

«Երևանի կայուն քաղաքային տրանսպորտի ներդնում» ծրագրի շրջանակներում Ասիական Զարգացման Բանկի Հայաստանում մշտական առաքելության կողմից երևանի քաղաքապետարանին են տրամադրվել օդի որակի մոնիթորինգի սենսորներ: Հետազոտությունը՝ միտված է երթևեկության աղտոտիչների ռւսումնասիրությանը, քաղաքային նոր տրանսպորտային ցանցի ներդնմամբ պայմանավորված օդի որակի փոփոխությունների բացահայտմանը: Օդի որակի մոնիթորինգի սենսորների տեղադրման հասցեները գտնվում են տրանսպորտի նոր երթուղիների վրա:

Օդի որակի մոնիթորինգի սենսորները աշխատակազմի բնապահպանության վարչության կողմից տեղադրվել են Երևան քաղաքում թվով 5 հասցեներում և իրականացնում են օդում ազուրի երկօքսիդի (NO₂) և փոշու (PM2.5 և PM10) քանակությունների չափումներ: Մրաց համարվում են երթևեկության հիմնական աղտոտիչները և տրանսպորտային համակարգում վառելիքի տեսակի (գազ, դիօքզի կամ բնեղին) փոփոխության հետ մեկտեղ օդում դրանց քանակը եապես փոփոխվում է: Սենսորները մևլում են արևային վահանակների միջոցով և տեղեկատվությունը փոխանցվում է ավտոմատ եղանակով (լուսացանցուր 10 րոպեն մեկ), որն արտացոլվում է օևայն հարթակի վրա: Մեր դիտարկումները ցուց են տալիս, որ օդի որակի ցուցանիշները գտնվում են լավ կամ բավարար միջակայթում:

Քաղաքային տրանսպորտի ոլորտում իրականացված գործողությունների վերաբերյալ.

Երևան քաղաքի հասրային տրանսպորտի նոր երթուղային ցանցի ներդրման գործընթացի շրջանակներում ծեղզ է բն. 211 հատ նոր, միջին դասի չինական «ԺՈՂՎ ԹՈՒԳ» մակնիշի ավտոբուսներ, որոնք աշխատում են բնական սեղմած գազով:

Բոլոր

211 ավտոբուսները ներկայում շահագործվում են Երևանի ներիամայնքային կանոնավոր ուղևորավորիչների և «Գազեր» մակնիշի հին միկրոավտոբուսներին:

Առաջիկայում մայրաքաղաք կներկովի վերը նշված, «ԺՈՂՎ ԹՈՒԳ» մակնիշի ևս 150 ավտոբուս, «ՄԱՆ» մակնիշի մեծ դասի 87 հատ նոր ավտոբուս, ինչպես նաև 30 հատ նոր տրոլեյբուս, ինչը հնարավորություն կտա գգայիրեն թարմացնել հասակական տրանսպորտի պարկը և բարեկարգման աշխատանքներ իրականացնելիս տեղադրվում են լեռ լուսատումներ: Վարչական շրջանի մի շարք բազ

Վարչական շրջանների վերաբերյալ հայտնում ենք հետևյալը.

Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի բակային տարածքների բարեկարգման աշխատանքներ իրականացնելիս տեղադրվում են լեռ լուսատումներ: Վարչական շրջանի մի շարք բազ

Աշափնյակ վարչական շրջանում վարչական շենքի լուսավորության համակարգում տեղադրվել են Էներգաարդունակ բազմաթիվ բակային տարածքների, մուտքերի և վերելակների էլեկտրամուլցում միացվել է արևայ

Երեքումի վարչական շրջանի վարչական շենքի լուսավորության համակարգում տեղադրվել են Էներգաարդունակետ և հարակից շենքեր/ կառուցվել է ջրագծի նոր մագիստրալ: Խ.Դունի փող. հ.19 շենք՝ նոր կոյուղագծի կառուցում:

Նույարաշեն վարչական շրջանի Նույարաշեն

6-րդ փ. հ.

1/2 բազմաթիվ բակային տարածքների տեղադրվել են արևային ՖԿ վահանակներ:

Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի աշխատակազմի վարչական շենքի աշխատասենյակների լամպերը փոխար

Վարչական շրջանի բակային տարածքների բարեկարգման աշխատանքների իրականացման ժամանակ բակերում տև

Մի շարք բազմաթիվ բակային տարածքների տարածքներին տեղադրվել են ֆոտովելտույիս վահանակներ ներշնչային և բակա և ն. Շենգավիթ և Նորագավիթ թաղամասերի կոյուղի շունչեղող փողոցներում կառուցվել են կոյուղագծեր. Ֆրումզե փողու

Անտառների և կանաչ տարածքների վերականգնման նպատակով կատարվում են խորքային հորի կառուցման աշխա

2017-2022թ. ընթացքում իրականացված միջոցառումների արդյունքում հիմնվել է 1 հատ կանաչ տարածք:

Աշխատակազմի Զարգացման և Ներդրումային ծրագրերի վարչության կողմից տեղեկացնում են հետևյալը.

Երևանի քաղաքապետարանը 2021թ-ից գործնական հարթություն է տեղափոխել Երևան համայնքում և ներգետիկ կառավարման համակարգ (այսուհետ՝ «Համակարգ») Ներդնելու աշխատանքները: 2021թ. փետրվարի 26-ին Երևան համայնքի և ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայատալյան գրասենյակի միջև ստորագրվել է մտադրությունների մասին հուշագիր, որի շրջանակներում կողմերը, որպես ընդհանուր նպատակ, ընդունել են «Համակարգի կայացման անհրաժեշտությունը Երևան համայնքում»:

Երևանի քաղաքապետը 2022թ. ապրիլի 5-ին ընդունել է «Երևան համայնքի և ներգետիկ կառավարումը համակարգող աշխատանքային խումբ ստեղծելու, խմբի կազմի ու աշխատակարգի հաստատելու և ներգետիկ կառավարչի պարտականություններն իրականացնելու մասին» N 1266-Ա որոշումը (այսուհետ՝ «Որոշում»): «Համաձայն Որոշման՝ «Համակարգի ներդրման աշխատանքները համակարգելու նպատակով ստեղծվել է աշխատանքային խումբ (այսուհետ՝ «Համակարգող խումբ»)՝ Երևանի քաղաքապետի առաջին տեղակալի ղեկավարությամբ, նշանակվել է ներգետիկ կառավարից, ծևավորվել են անհրաժեշտ իրավական և աշխատանքային կառուցակարգերը և տրվել համապատասխան հանձնարարականներ:

«Համակարգող խմբի 1-ին նիստով հաստատվել են Երևան համայնքի ենթակայության շուրջ 320 ընկերությունների/կազմակերպությունների ցանկը, որոնցում մեկնարկել է ներգետիկ կառավարման համակարգի ներդրման գործընթացը: Ցանկում ներառված են համայնքային 161 մանկապարտեզները, 30 առողջապահական հիմնարկներ, 19 գրադարաններ, 26 երաժշտական և արվեստի դպրոցները, 13 մանկապատասելքան և մշակույթային կենտրոնները, 10 թանգարաններն ու թատրոնները, 34 մարզադպրոցները, Երևանի քաղաքապետարանի 2 և 12 վարչական շրջանների վարչական շենքերը և 14 այլ ՓԲԸ-ներ ու «ՀՈՍԿ-ներ»:

Նշված 320 ընկերություններում/կազմակերպություններում տնօրենների հրամաններով նշանակվել են ներգետիկ պատասխանատուններ, որոնց կարողությունների և հմտությունների գորգացման նպատակով 2022թ. հունիսի 6-ից 10-ը և հոկտոների 31-ից նոյեմբերի 4-ը անցկացվել են վերապարաստման դասընթացներ:

Երևանի քաղաքապետարանի՝ Արգիշտի 1 հասեղում գտնվող վարչական շենքում 2018-2021թթ. 2300 հատ լուսմինեստային և 250 հատ շիկացման լամպերը/լուսատունները փոխարևման 2550 հատ LED լուսատուններով, Բյուզանդ 1/3 հասեղում 2019-2021թթ. 1000 հատ լուսմինեստային տեսակի լուսատունները փոխարևման 1000 հատ LED լուսատուններով:

2017թ. Երևան քաղաքի պատմության թանգարանի լուսատուններն ամբողջությամբ փոխարինվել են 380 հատ LED լուսատուններով:

Միևնույն ժամանակ պարբերաբար իրականացվում են Երևանի ենթակայության հանրային շենքերի (մասնապարտեզների, մարզպարուղների, առողջապահական հիմնարկների և այլն) վերակառուցման և հիմնանորոգման աշխատանքերի, որի շրջանակներում ներշնչացյալն շիկացման և յումբեսիսնետային լուսատուները փոխարինվում են LED լուսատուներով:

«Եվրոպական միությունը Երևանի համար Արևային համայնք» ծրագիրն իր բովանդակային և սոցիալական ազդեցության մասշտաբներով առաջին և միակն է ինչպես Երևանում, այնպես էլ Եվրոպական միության «Բաղադրապետների դաշնագիր» նախաձեռնության անդամ հանդիսացող մյուս քաղաքների շարքում:

Այս համատեքստում արգել է ամեն ինչ՝ ծրագիրը լավագույնս իրականացնելու և քաղաքի վարկանիշը միջազգային հարթակներում բարձր մակարդակով ներկայացնելու նպատակով:

Ծրագրի ընդհանուր բյուջեն կազմում է 1.250.000 եվրո, որից 250.000 եվրոն համաֆինանսավորվել է Երևանի քաղաքապետարանի կողմից:

Ծրագիրը համահումչ է նաև Երևանի «Կայուն էներգետիկ զարգացման գործողությունների ծրագրի» նպատակներին, քանի որ Ծրագրի իրականացման արդյունքում CO2 արտանետումները կվազեն տարեկան ավելի քան 453 տոննայով:

Ծրագրի շրջանակում 97 բազմաթափարան շենքերի բնակիչներ օգտվում են իրենց շենքերի ներշնչացյան և աստիճանավանդակային հատվածների և բակային տարածքների բարձրորակ լուսավորությունից, ինչպես նաև ունեն այդ տարածքներում էլեկտրաէներգիայի սպառման նվազում մոտ 77%-ով և վերելակների էլեկտրաէներգիայի վճարումների նվազում մոտ 50%-ով:

Տեղադրված արևային կայաններն ու լուսավորության համակարգերը նվիրաբերվել են բնակիչներին:

Շենքերից յուրաքանչյուրի համար ստեղծվել են նպատակային բանկային հաշիվներ, որտեղ կկուտակվեն բնակիչներից գանձված գումարները և Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր ՓԲԸ-ին վաճառված էլեկտրաէներգիայից գոյացած եկամուտը: Իսկ կուտակված գումարը կտղղվի նվիրաբերված համակարգերի սպառմարկմանը և բնակիչների որոշմամբ շենքերում էներգախնայողության միջոցառումների հրականացմանը:

Ծրագրի սոցիալական բաղադրիչի շրջանակներում շուրջ 257 անապահով ընտանիքի տրամադրվել են 5-ական լուսարդիոդային լամպեր:

Ծրագրի իրականացման արդյունքում նշված շենքերում ակնկալվում է տարեկան կտրվածքով՝

մոտ 933 ՄՎտ. ժամ էլեկտրաէներգիայի արտադրում արևային կայանների միջոցով

453 տոնսա CO₂ գազի արտանետում նվազում

իսկ լուսավորության համակարգի փոխարինման արդյունքում կռմենանք 395 ՄՎտ. ժամ էլեկտրաէներգիայի սպառման նվազում:

Ենթերի ընտրությունը կատարելիս հաշվի է առնվել նաև տարածքային համաշաբաթացման սկզբումք՝ ընդգրկելով բոլոր վարչական շրջանները:

Ծրագրի իրականացման արդյունքում բազմաթիվ կառավագարան շնչերի շուրջ 27.000 բնակիչ կապրի ավելի հարմարավետ պայմաններում, իսկ մեր երեխանները կիսադաշտ լուսավոր և անվտանգ բակերում:

Երևանի քաղաքապետարանի Արգիշտի 1 հասցեում գտնվող գլխավոր մասնաշենքի տանիքին տեղադրել են արևային ֆոտովոլտուային կայաններ՝ մասնաշենքի էլեկտրական էներգիայի արտադրության և լուսավորությունը ապահովելու համար: Փոխակերպիչների ընդհանուր դրվագքային հզորությունը կազմում է 150 կՎտ, արևային ֆոտովոլտուային վահանակների ընդհանուր դրվագքային հզորությունը՝ 156.96կՎտ: Քաղաքապետարանի 2-րդ՝ Բյուզանդ 1/3 հասցեում գտնվող մասնաշենքի տանիքին կտնդադրվեն արևային ֆոտովոլտուային կայաններ, որոնց ընդհանուր դրվագքային հզորությունը կկազմի 153,69 կՎտ, իսկ ինվերտորների ընդհանուր դրվագքային հզորությունը՝ 150 կՎտ:

Արգիշտի 1 հասցեում գտնվող շնչերի աշխատանքների իրականացման արդյունքում տարեկան CO₂ արտանետումները կկրճատվեն՝ 392,4 տոնս, տարեկան խնայողությունը կկազմի՝ 30 %: Բյուզանդ 1/3 հասցեում գտնվող շնչերի աշխատանքների իրականացման արդյունքում տարեկան CO₂ արտանետումները կկրճատվեն՝ 384,3 տոնս, տարեկան խնայողությունը կկազմի՝ 35 %:

Քաղաքի համար կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ռազմավարական ծրագրեր ունենալը մեծ կարևորություն է ներկայացնում և կայում գարգացման հիմքն է հանդիսանում: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում երևանը զգայի քայլեր է ծեռնարկել կիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմման, էներգաարդյունավետության, վերականգնվող էներգիայի և կիմայի փոփոխության ազդեցության հարմարվողականության հատուկ միջոցառումների իրականացման ուղղությամբ: Հատկանշական է, որ այս տարի երևանի գարգացման միայնա ծրագրը համարվել է նոր՝ «Կիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմման ու հարմարվողականության ուղղված ծրագրեր» բաժնով: Այս առօսուով 2023 թվականին նախատեսվում է շարունակել ակտիվ համագործակցությունը ՍՍՀՖՀ-ի և Եվրոպական միության հետ՝ կյանքի կոչելու մի շարք կարևոր ծրագրեր, որոնք ուղղված են երևանի քաղաքային ենթակառուցվածքների էներգաարդյունավետության բարելավման և շրջակա միջավայրի պահպանության երկարաժամկետ ռազմավարության իրականացմանը: Շարունակական կիյենն վերականգնվող էներգիայի աղբյուրների կիրառման, հասարակական շնչերի շերմանեկուսացման, էներգաարդյունավետության մակարդակի բարձրացման, տրանսպորտային համակարգի արդիականացման և խելացի լուծումների կիրառման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները՝ նպատակ ունենալով նվազեցնելու CO₂ արտանետումները:

Այս պահին ընթացքում է Երևանի կյիմայի փոփոխության հարմարվողականության ռազմավարական ծրագրի մշակման գործընթացը:

«Երևան 2.0. Դեպի ավելի ընդգրկում ու կանաչ վերականգնում» ծրագրի շրջանակում «Դոնար» նորարարական տնտեսական մոդելի տեղայնացմանն ուղղված աշխատանքների հիման վրա ստեղծվել է Երևան քաղաքի զարգացման դիմանկարը (Selfie City). Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի Բ-2 թաղամասում գտնվող այգում կառուցվել է բացօթյա դասարան:

Աշխատակազմի Զարգացման և Ներդրումային ծրագրերի վարչությունն իր փորձով և ինստիտուցիոնայի գործիքներով օժանդակել և տրամադրել է մեթոդական աջակցություն Հայաստանի այլ համայնքներին՝ մշակելու իրենց քաղաքի գործողությունների ծրագրերը:

Աշխատակազմի կոմունալ տնտեսության վարչությունից տեղեկացնում են.

2017 թվականի հունվարի 1-ից մեկսարկել է ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի ծառայությունների մատուցման Կարճակալության նոր պայմանագիրը, որի կողմերն են հանդիսանում Զրային կոմիտեն՝ որպես Վարձատու և «Վեոյիա Զուր» ՓԲԸ-ն՝ որպես Վարձակայի Զրամատակարարման/ջրահեռացման վերաբերվող հարցերը գտնվում է Զրային կոմիտեի և «Վեոյիա Զուր» ՓԲԸ-ի պատասխանատվության ներքո:

Այսուամենայիվ, ինտերի կարևորությունից ելեկով, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի կոմունալ տնտեսության վարչության ծրագրերով մայրաքաղաքի մի շարք հասցեներում իրականացվել են ջրամատակարարման, ջրահեռացման և հեղեղատար համակարգերի կառուցման/վերակառուցման աշխատանքներ:

Այուսակը կցվում է:

Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ պարբերաբար իրականացվում են Երևանի աղյուտված տարածքների գույքագրման աշխատանքներ և միջոցներ են ծեռնարկվում վերջիններիս առաջացումը կանխելու և վերացնելու ուղղությամբ:

**ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ 2020-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԲՅՈՒՋԵԴԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ
ԽՄԵԼՈՒ ԶՐԱԳԾԵՐԻ ՆԵՐՁԻՆ ՑԱՆՔԵՐԻ ԵՎ ԿՈՅՈՒՂԱԳԾԵՐԻ,
ՀԵՂԵՂԱՏԱՐԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ/ԿԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ**

2020թ

	Հասցե	Խմելու ջրագծերի ներքին ցանցերի, կոյուղատար համաշարքեր /զծմ/	Աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվություն	Ծրագիրը իրականացնող ստորաբաժանում	Շահառուներ (մուսավոր)
1	Արաբկիր 33-րդ փողոց /կոյուղագիծ/	326	Վերակառուցում	80 տնատիրություն	
2	Արաբկիր 35-րդ փողոց /կոյուղագիծ/	253	Վերակառուցում		
3	Արաբկիր 37-րդ փողոց /կոյուղագիծ/	187	Վերակառուցում		
4	Ավան, <.54 մանկապարտեզ /կոյուղագիծ/	351	Վերակառուցում	<.54 մանկապարտեզ	
5	Հ.Քոչարի 1-ին նրբ. /կոյուղագիծ/	216	Կառուցում		10 տնատիրություն
6	Բ.Մորավյան փող. հ.3 շենք /կոյուղագիծ/	160	Վերակառուցում		120 բնակարան
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2141			90-տնատիրություն 120- բնակարան 1 - մանկապարտեզ

2021

	Հասցե	Խմելու ցրագծերի ներին ցանցերի, կոյուղաբար համակազդեր (գծեր)	Աշխարհակաների վերաբերյալ դեղնեկանվություն	Աշխարհակաների գումարը ըստ պայմանագրի (համաձայնագրի)	Ծահառութեր (ժողովներ)
1	Եջմանի խճուղի /Նորացյուղի կենտրոնի ձախակողմյան հատված /Լոյուղագիծ/	110	Կառուցում / վերակառուցում		30 տնասովիրություն
2	Կիլիկիա 3,4 շենքերի արտաքին ցանց /Լոյուղագիծ/, և 36 տարածքի ներքին ցանց	169, 132/86	Վերակառուցում		120 բնակարան և հ. 8 պայմանագրականիքան
3	Նորագամիթ 13-րդ և 14-րդ փողոցներ /Լոյուղագիծ/	968	Կառուցում		300 տնասովիրություն
4	Դավթաշեն 1-ին թաղ. հ. 10ա շենքից մինչև Տ. Պետրոսյան փող. /Լոյուղագիծ/	351	Վերակառուցում		220 բնակարան
5	Դավթաշեն 2-րդ թաղ 7շից դեպի 4բ շենք /Լոյուղագիծ/	216	Վերակառուցում		210 բնակարան
6	Բաղրամյան 3-րդ նրբանցք /Ներառյալ՝ մուտքագծեր /Լոյուղագիծ/	212	Կառուցում / վերակառուցում		10 տնասովիրություն + 50 բնակարան
7	Դավթաշեն 4-րդ փողոց /Ներառյալ՝ մուտքագծեր/ /Լոյուղագիծ/	345	Վերակառուցում		150 տնասովիրություն
8	Եստոնական փողոց 6 շենքի /Լոյուղագիծ/	110	Վերակառուցում		140 բնակարան
9	Նորարածեն Դ թաղամաս 11-րդ փողոցի վերջնամասի /Լոյուղագիծ/	112	Վերակառուցում		50 տնասովիրություն
	ԸՆԴՀԱՄԵՆԸ	2592 / 218 (Ներդին ցանց)	Կառուցում / վերակառուցում		540- տնասովիրություն 740- բնակարան 1 - պրիվիվնեկա

2022

	Հասցե	Խմելու շրագձերի ներքին ցանցերի, կողուածուար համալրութեր /գծեր/	Ծահառուներ (մուտքոր)	Աշխատանքերի գումարը ըստ նախագծի <<ԴՐԱՄ	Աշխատանքերի գումարը ըստ պայմանագրի /համաձայնագրի/ <<ԴՐԱՄ
1	Ազափմակ վարչական շրջանի բարոյացած փողոցի Խ. Խաչատրյան 2-րդ նրբ. Կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	264	50 տնատիրություն		
2	Ազափմակ վարչական շրջանի 16 թաղ. 23-26 շենքերի կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	219	7 շենք՝ 840 բնակարան		
3	Մայլարիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի Ենթենցի 2-րդ Նրբ. 19-27 տների կոյուղագծի կառուցման աշխատանքներ	355	30 տնատիրություն		
4	Մայլարիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի Թիվանու փող. 20-54 առանձնատեսի կոյուղագծի կառուցման աշխատանքներ	512	35 տնատիրություն		
5	Շենգավիլը վարչական շրջանի Ֆուզունցի փողոցի /սենյական առանձնատեսներ/ կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	325	30 տնատիրություն		
6	Կենտրոն վարչական շրջանի Խամալյան 38 շենքի կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	226	75 բնակարան + 10 հասարակական		
7	Կենտրոն վարչական շրջանի Բուզամոնի 1/3 շենքի կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	18	Երևանի քաղաքայիտարան		
8	Քանաքեռ-Զեղուն վարչական շրջանի Լեփիսիւսի փողոց hh27,37,39 կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	600	10 շենք՝ 120 բնակրան + 10 տնատիրություն		
9	Էրեբունի վարչական շրջանի Նոր Արեգի 33-րդ փողոցի կոյուղագծի կառուցման աշխատանքներ	239	25 տնատիրություն		

10	Էրեբունի վարչական շրջանի Նոր Արեգի 22-րդ փողոցի /օնմշառութ/ հեղեղատարի կառուցման աշխատանքներ	570	Հիվանդանոց + 60 տնատիրություն		
11	Նոր Նորք վարչական շրջանի Բայաս, Օյուբյան, Ցողարյան փողոցների հեղեղատարի կառուցման աշխատանքներ	590	9 շենք՝ 360 բնակարան + Հիվանդանոց		
12	Էրեբունի վարչական շրջանի Բուզամոնային հ.1 շենքի կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	60	20 տնատիրություն		
13	Քանաքեռ-Զեղուն վարչական շրջանի Ա. Ավետիսյան 4-րդ փողոցի 1/13 տներ/ և Լեփիսիւսի փողոցի 2/4 տներ/ կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ		15 տնատիրություն		
14	Արագիս վարչական շրջանի Բայասայուս 1-ին նրբանցք կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	330	55 տնատիրություն + Դպրոց		
15	Արագիս վարչական շրջանի Փակազան փողոց հ. 22 շենքի կոյուղագծի Վերակառուցման աշխատանքներ	164	140 բնակարան		
16	Քանաքեռ-Զեղուն վարչական շրջանի Սպականակի փողոցի կոյուղագծի կառուցման աշխատանքներ	380	40 տնատիրություն		
17	Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի Ռուբեցի ռեսփ Նորքի 1-ին նրբ. Կապուտյն/ կոյուղատար համալրողի կառուցման	520	60 տնատիրություն		
18	Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի /Աճեգդրանական փողոցի թիվի 1-ին փողոց/ կոյուղատար համալրողի համակարգի վերակառուցման	480	80 տնատիրություն		
19	Ավանեսով 3-րդ նրբ. /հ. 160 դպրոց/ /հեղեղատար/	350	Դպրոց + 50 բնակարան		
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	6202	Երևանի բարեգավիժուարան 2-րդ մշ՝ 500 տնատիրություն 1585- բնակարան 2 - Հիվանդանոց 2- Դպրոց 10- հասարակական		

«Հայկական էկոլոգիական ցանցեր» ՓԲԸ-ի
գլխավոր տնօրեն պարոն Կարեն Հարությունյանին

ՀԱՐՑՈՒՄ

Հարգելի պարոն Հարությունյան,

«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ն իրականացնում է «Եղիշ տեղեկացված Երևանում և Գյումրիում Կանաչ քաղաքների պլանների և ծրագրերի մասին» ծրագիրը, որի նպատակն է լայն հասարակության իրազեկել Երևանում և Գյումրիում իրականացնող Կանաչ քաղաքների պլանների և ծրագրերի մասին:

«Հայկական էկոլոգիական ցանցեր» ՓԲԸ-ն իրականացնում է «Կանաչ քաղաքների շրջանակ 2(GrCF2 W2) – «ՀԵՅ» Ներդրումային Ծրագիր»-ը: Ըստ Ծրագրի նկարագրության՝ այն իրենից ներկայացնում է 2017 թվականին կնքված 80 միլիոն ԱՄՆ դոլար գումարի շափով ծրագրի (OpID 48957) երկարացում՝ «Հայաստանի էկոլոգիական ցանցեր» ՓԲԸ-ի 10-ամյա (2016-2027թ.) ներդրումային ծրագրի 1-ին փուլի իրականացման համար, որն ուղղված է Հայաստանում էկոլոգաէներգիայի բաշխման և կրթականության արդիականացմանը: Այն ՀԵՅ-ին հնարավորություն կրնակով իրականացնել ներդրումային ծրագրի 2-րդ փուլի («Ծրագիր» 2021-2022թթ.-ի կապիտալ ներդրումները, որոնք, ի բիւս այլ որորուների, ուղղված կլինիկ և առ Հայաստանի երկու խոշոր քաղաքներին՝ Երևանին և Գյումրիին Ծրագիրը Հայաստանում Վերակառւցման և զարգացման եվրոպական բանկի ներգրավվածության երկարացումն է՝ ՎԶԵԲ-ի «Կանաչ քաղաքներ» ծրագրի միջոցով: «ՀԵՅ»-ի ներդրումային ծրագիրն ուղղված է «Կանաչ քաղաքների գործողությունների պլաններում» (GCAP) սահմանված սուսանահերթություններին և մշակվել է երկու քաղաքների քաղաքապետարանների հետ սերտորեն խորհրդակցելով և հաշվի առնելով «Կանաչ քաղաքների գործողությունների պլանները», որոնք ընկած են երկու քաղաքների նկատառումների հիմքում:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ խնդրում ենք տեղեկացնել:

- Այս Ծրագրի շրջանակներում ի՞նչ կապիտալ ներդրումներ է կատարել կամ կատարելու ՀԵՅ-ը:
- Ի՞նչ միջոցառումներ են նախատեսված «Կանաչ քաղաքների շրջանակ 2(GrCF2 W2) – «ՀԵՅ» Ներդրումային Ծրագրով», որոնք ուղղված են Երևանի և Գյումրիի «Կանաչ քաղաքների գործողությունների պլաններում» սահմանված ստացնահերթություններին, որանցից որո՞նք են իրականացվել, որո՞նք ոչ և ի՞նչ պատճառներով:
- Արդյո՞ք հաշվարկվել է, թե ինչքան էլեկտրաէներգիայի խնայողություն է ապահովվել Երևան և Գյումրի քաղաքներում իրականացված միջոցառումների արդյունքում և ինչքանով են կրածառվել մթնոլորտային օդ արտանետող ջերմոցային գազերը:
- Որքա՞ն գումար է ծախսվել այդ միջոցառումների իրականացման համար:

10.01.2023թ.

Խնդա Զարաֆյան՝

«ԷկոԼոյ» տեղեկատվական ՀԿ-ի նախագահ,

կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

ԱՐԴ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆօՐԵՆ

ՀՀ, ք. Երևան, 0047, Ա. Արմենակյան 127, հեռ.՝ +374 (10) 65 00 86

№ 08-ՂԲ-05/24
«17» 01 2023

Զեր

«ԵկոԼոգ» տեղեկատվական ՀԿ
նախագահի հնգա Զարաֆյանին

Հարգելի հնգա Զարաֆյան,

Ընկերությունը գոհունակությամբ է վերաբերվում Ձեր կողմից իրականացվող «Եղիշը տեղեկացված Երևանում և Գյումրիում Կանաչ քաղաքաների պլանների և ծրագրերի մասին» ծրագրին, որի նպատակն է լայն հասարակության իրազեկել Երևանում և Գյումրիում իրականացվող Կանաչ քաղաքաների պլանների և ծրագրերի մասին:

Ընկերությունը 2016-2027 թվականների համար պլանավորել և իրականացնում է լայնածավալ (347 մլրդ դրամ) ներդրումային ծրագրի: Ծրագրի շրջանակում ի թիվս այլ նպատակների առկա են աշխատանքներ, որոնք միտքած են էլեկտրական էներգիայի տեխնոլոգիական կորուստների կրճատմանը: Դրանցից առավել խոշորներն են՝

- ✓ Էլեկտրաէներգիայի ավտոմատ հաշվառման համակարգի ներդրման,
- ✓ 6(10) կՎ լարման ցանցերում տրանժիրմատորների փոխարինման ծրագիրը:

Նշված աշխատանքներն պլանավորելիս Ընկերությունը խնդիր չի ունեցել տարանջատել դրանք ըստ Երևանի կամ Գյումրու: Դրանց պլանավորվել են Ընկերության սպասարկման ողջ տարածքի համար՝ ըստ առավել խնդրահարուցների: Արդյունքում բաշխիչ ցանցում էլեկտրական էներգիայի տեխնոլոգիական կորուստների սահմանված 11.03% ցուցանիշը նվազել է դառնալով 6.5% (2016թ.-ից 2022թ.): Բաշխման ցանցում կորուստների կրճատումը կազմել է շուրջ 1.6 մլրդ կՎտ.ժ, իսկ արդյունքում մթնոլորտ ջերմային գազերի արտանետման կրճատումը կազմել է շուրջ 684 հազ տոնն:

Կից այլուսակում ներկայացնում ենք Ընկերության կողմից 2016-2027թթ. ընթացքում նշված ներառությունների մասին տեղեկատվությունը:

Առդիր՝ 1 (մեկ) էք:

Կ. Հարությունյան

Կառ.՝ Ֆու. Գավրիէլնկո
Հեռ. 010 59 13 30

Տեղեկատվություն

Էնեկտրական էներգիայի տեխնոլոգիական կորուստների կրճատմանը միուված, Ընկերության կողմից 2016-2027 թվականների ընթացքում իրականացված և իրականացվելիք ծրագրերի վերաբերյալ

	Ենթառություններ	2016-2022	2023-2027
1	Էնեկտրաէներգիայի ավտոմատ հաշվառման համակարգի ներդրում	63 799 962	38 622 000
2	6(10) կՎ. լարման ցանցերում տրանսֆորմատորների փոխարինում	5 548 306	222 000

<p>"Ecolur" Informational NGO</p> <p>Address: 49/2 Hanrapetutyan, Yerevan, Armenia</p> <p>E-mail: ecolurpressclub@gmail.com</p> <p>Web site: www.ecolur.org</p> <p>Tel. (37491) 92 12 64 mob.</p>		<p>«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ Հասցե՝ Հանրապետության 49/2, Երևան, Հայաստան Էլ. հասցե՝ ecolurpressclub@gmail.com</p> <p>Էլ. կայք՝ www.ecolur.org</p> <p>Բջջ.՝ (+37491) 92 12 64</p>
---	--	--

Երևանի քաղաքապետ
պարոն Հրաչյա Սարգսյանին

ՀԱՐՑՈՒՄ

Հարգելի պարոն Սարգսյան,

Հիմք ընդունելով Երևան քաղաքի ավագանու 2014 թվականի սեպտեմբերի 9-ի N204-Ա որոշումը, որա հիման վրա Երևանի քաղաքապետի կողմից 2014 թվականի նոյեմբերի 25-ին ստորագրված Եվրոպական միության «Քաղաքապետերի դաշնագիր» նախաձեռնությանն անդամագրվելու վերաբերյալ փաստաթուղթը՝ Երևան քաղաքի ավագանու 2016թ. հունիսի 24-ին N 558-Ն որոշմամբ հաստատել է Երևան քաղաքի «Կայուն էներգետիկ զարգացման գործողությունների ծրագիրը». Ծրագրի համաձայն՝ մինչև 2020թ. քաղաքային էնցաղային կոշտ թափոնների կառավարման ոլորտում էներգախնայողությունը պետք է կազմեր 7,000 ՄՎտժ/տարի, CO₂ արտանետումների կրճատումը՝ 44,644 տոննա կամ 18%: Նույ�արաշենի քաղաքային կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրից նախատեսված էր մեթանի կորզում և էլեկտրաէներգիայի արտադրություն: Այս կապակցությամբ «Կայուն էներգետիկ զարգացման գործողությունների ծրագրում նշված է. «2009թ. մարտի 10-ին Երևանի քաղաքապետարանը ճապոնական «Շիմիձու» կորպորացիայի հետ, Կիոտոյի արձանագրության Մարուր զարգացման մեխանիզմի ներքո կնքեց համաձայնագիր՝ Նույ�արաշենի թափոնակուտակիչում կենսագագի հավաքման և այրման ծրագրի վերաբերյալ, որը կնպաստի աղբավայրում շերտոցային գագերի արտանետումների կրճատմանը, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի և սանհիտարահիգիենիկ պայմանների բարելավմանը: Նույ�արաշենի գործող թափոնակուտակիչում՝ մոտ 8 հա տարածքում, փորված հորատանցքերով և հորիզոնական գազամուղերով, միոցների միջոցով մեթան գազը մղվում է կենտրոնական ուղղահայց խողովակ (ջահ) և այրվում: Ծրագրի իրականացման տևողությունը՝ 16 տարի է: Պայմանագրի գործողության ժամանակահատվածում՝ մինչև 2023թ., ըստ հաշվարկների, պետք է իրականացվի 512 հազար տոննա CO₂ գագին համարժեք արտանետումների սերտիֆիկացված կրճատում:... Նույ�արաշենի մեթանի կորզման ընդլայնված ծրագրի ակնկալվող տարեկան արտադրանքը

գնահատել որպես մոտ 44,644 տ CO₂ համարժեք ջերմոցային զագի արտանետման կանխարգելում և մոտ 7.0 մլն կՎտժ էլեկտրական էներգիայի արտադրություն՝ սկսած 2019թ.»:

Երևանի կանաչ գործողությունների ծրագրում կարձաժամկետ գործողությունների թվում նշված է «ՔԿԹ-ների համար նոր սանիտարական աղբավայրի կառուցում, ինչպես նաև շահագործում (ՊՄԳ նախազիծ), Նուբարաշենի և Աջափնյակի գոյություն ունեցող աղբավայրերի փակում և բարելավում» գործողությունը, որի ժամկետ էր սահմանված 2018-2020թթ., շարունակվող մինչև 2030թ.: Այս ծրագրի իրականացման համար Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկը տրամադրել է 8 միլիոն եվրոյի վարկ, Եվրոպական ներդրումային բանկը տրամադրել է 8 միլիոն եվրոյի վարկ, Եվրոպական միությունը՝ 8 միլիոն եվրոյի դրամաշնորհ, Շրջակա միջավայրի գործընկերության հիմնադրամը (E5P)՝ 2 միլիոն եվրոյի դրամաշնորհ:

Երևանի կանաչ գործողությունների ծրագրով կարձաժամկետ գործողություններից է նաև «Դիտարկել հանրային-մասնավոր գործակցության շրջանակներում ԿԿԹ տեսակավորման և վերամշակման գործարանի կառուցման հնարավորություն» միջոցառումը, ժամկետը նշված է 2018-2020թթ., հետաձգման հնարավորությամբ, ինչպես նաև «Երևանի համար թափոնների կառավարման տասնամյա ծրագրի մշակում» միջոցառումը, ժամկետը նշված է 2018 -2019 թթ.:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ խնդրում ենք տեղեկացնել.

- 2023թ. Նուբարաշենի թափոնակուտակիչում կենսագազի հավաքման և այրման ծրագրի ավարտից հետո արդյո՞ք նախատեսվում է Նուբարաշենի աղբավայրում մեթանի այրման շարունակում և ի՞նչ ընկերություն է իրականացնելու այդ աշխատանքը:
- Ինչո՞ւ Նուբարաշենի աղբավայրում չի իրականացվել էլեկտրաէներգիայի արտադրություն: Եվ այս պարագայում Նուբարաշենի աղբավայրում տարեկան որքա՞ն է կազմել էներգախնայողությունը և իրականում որքա՞ն ջերմոցային զագի արտանետում է կրճատվել աղբավայրում 2009-2023թթ. ընթացքում:
- Ի՞նչ փուլում է գտնվում «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագիրը», որի շրջանակներում նախատեսվում է Նուբարաշենի հարևանությամբ նոր սանիտարական աղբավայրի կառուցումը, Նուբարաշենի աղբավայրի փակումը:
- «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագրի» իրականացման ժամկետի երկարաձգումն արդյոք որևէ՝ խնդիր առաջացնում է վարկային պարտավորությունների տեսանկյունից:

- Ի՞նչ փուլում են գտնվում Երևանի կանաչ գործողությունների ծրագրով նախատեսվա «Դիտարկել հանրային-մասնավոր գործակցության շրջանակներում ԿԿԾ տեսակավորման և վերամշակման գործարանի կառուցման հնարավորություն» և Երևանի համար Թափոնների կառավարման տասնամյա ծրագրի մշակում» միջոցառումների իրականացման աշխատանքները:

Հարգանքով՝
Ինգա Զարաֆյան՝
«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի նախագահ,
կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

Անգ.

25.01.2023թ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԴԵՏ

ՀՀ, 0015, ք. Երևան, Արգիշտիի 1, հեռ.՝ (-374 11) 514 004, Էլ. փոստ՝ mayor@yerevan.am

№01/16562-23

«ԷԿՈԼՈՒՄ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԿ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԻԿԻՆ ԻՆԳԱԶԱՐԱՋՅԱՑՄԱՆԻ

Հարգելի տիկին Զարաֆյան,

Ի պատասխան Ձեր 2023 թվականի հունվարի 25-ի գրության հայտնում եմ հետևյալը.

Երևանի քաղաքապետարանի և <<Շիմիձու>> կորպորացիայի միջև 10.03.2009թ.-ին <<Նուբարաշենի աղբավայրում բիոգազի հավաքման աշխատանքների իրականացման մասին>> ՍԶՄ ծրագրի ներքո կնքված համաձայնագիրը, ճապոնական կողմի դիմումի համաձայն, դադարեցվել է՝ ենելով կողմերի միջև 31.10.2021թ.-ին կնքված համաձայնագրից, և համաձայն Երևանի քաղաքապետի 2022 թվականի հունվարի 26-ի թիվ 271-Ա որոշման Նուբարաշենի կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրում կենսագազի հավաքման և այրման կայանը անհատույց օգտագործման իրավունքով տրամադրվել է <<Երևանի քաղաքային նոր աղբավայր>> ՓԲ ընկերությանը՝ հետագա շահագործման և պահպանման նպատակով:

Նուբարաշենի աղբավայրում ջերմոցային գազերի կրծատման արդյունքում կեկտրական էներգիայի արտադրություն չի իրականացվել՝ ենելով մեթան գազի կորզման իրական և ծրագրի ընթացքում ակնկալվող արդյունքների անհամապատասխանությունից՝ կախված կորզված գազի քանակական և որակական ցուցանիշներից: Հավելեմ նաև, որ 2009-2023թթ. ընկած ժամանակահատվածում ջերմոցային գազերի արտանետումների կրծատման ծավալները (CO₂ գազի արտանետումներին համարժեք) կազմել են 176,959 տ:

Նուբարաշենի և Աջափնյակի աղբավայրերի փակման և Նուբարաշենի նոր աղբավայրի կառուցման մրցույթը 2022 թվականի սեպտեմբերի 1-ին չեղյալ է համարվել:

Ներկայումս Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի կողմից տեխնիկական աջակցության շրջանակներում իրականացվում է վերոհիշյալ մրցույթի չկայացման պատճառների վերհանման ուսումնասիրություն, ինչպես նաև իրականացվում է տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրություն, որպեսզի սահմանվի նոր հայտարարվելիք մրցույթի ձևաչափը և չափորոշիչները:

Ինչ վերաբերում է Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագրի իրականացման ժամկետի երկարաձգման արդյունքում վարկային

պարտավորություններին վերաբերվող խնդիրների առաջացմանը, ապա նշենք, որ սույն վարկը հանդիսանում է սուվերեն վարկ և համապատասխան պարզաբանում կարող է տրամադրել ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը:

Երևանի կանաչ գործողությունների ծրագրով նախատեսված <<հանրային-մասնավոր գործակցության շրջանակներում ԿԿԸ տեսակավորման և վերամշակման գործարանի կառուցման հնարավորություն>> միջոցառման իրականացումը կդիտարկվի նոր սանիտարական աղբավայրի կառուցումից հետո:

X

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐԳՍՅԱՆ

Կառ.՝ Նորս Մարտիրոսյան
ԵՎՆ ԾԻԳ ՀՌԱԿ-ի տնօրենի տեղակալ,
Ծրագրի ղեկավար
Հեռ. 010540973

<p>"Ecolor" Informational NGO Address: 49/2 Hanrapetutyany, Yerevan, Armenia E-mail: ecolorpressclub@gmail.com Web site: www.ecolor.org Tel. (37491) 92 12 64 mob.</p>		<p>«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ Հասցե՝ Հանրապետության 49/2, Երևան, Հայաստան Էլ. հասցե՝ ecolorpressclub@gmail.com Էլ. կայք՝ www.ecolor.org Բջջ.՝ (+37491) 92 12 64</p>
---	---	--

Երևանի քաղաքապետ
պարոն Հրաչյա Սարգսյանին

ՀԱՐՑՈՒՄ

Հարգելի պարոն Սարգսյան,

Երևանում մեկ շնչին բաժին ընկնող կանաչ տարածքը Երևանի քաղաքապետարանի պաշտոնական կայքում նշվում է շուրջ 8մ², ինչը ցածր է Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպության կողմից խորհուրդ տրվող նվազագույն արժեքից՝ 9 մ² մեկ շնչի հաշվով: «Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի» համաձայն՝ 2006թ. Երևանի գլխավոր հատակագծով սահմանված նպատակ է եղել 17 մ² կանաչ տարածք մեկ բնակչի համար: Նախատեսում էր հանրային կանաչ տարածքների լրացուցիչ ընդլայնում ավելի քան 1,300 հա-ով, ինչի հետևանքով մինչև 2020թ-ը կանաչ տարածքի ընդհանուր մակերեսը պետք է կազմեր 2,382 հա, իսկ հետագա 15 տարիների ընթացքում պետք է եռապատկվեր: Այդ նպատակին հասնելու համար միջոցառումներից է եղել 100,000 ծառի տնկումը, որից սակայն ընդամենը շուրջ 70,000-ն է կանաչել՝ տարածքների ոչ ճիշտ ընտրության, թերի ոռոգման և պատշաճ խնամքի բացակայության պատճառով: Նոր կանաչ տարածքների ավելացման ցուցանիշը կազմել է տարեկան 15-20 հա: Գլխավոր հատակագիծը նաև նախատեսել է քաղաքի շուրջը 876 հա կանաչ պատնեշի (բուժքերային գոտու) վերստեղծում, ինչը համապատասխանում է միջազգային նորմերին, որոնք մինչև մեկ միլիոն բնակիչ ունեցող քաղաքների շուրջը պահանջում են անտառապատ օղակ 50 կմ շառավղով:

«Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրում» նշված է. «Սակայն այդ ծրագրերի հաստատումից ի վեր ակնհայտ է դարձել, որ հնարավոր չէ տնկարկներ ստեղծել Գլխավոր հատակագծում նշանակված բոլոր տարածքներում. որոշ հողամասեր այլևս հասանելի չեն, մյուսները աղտոտված են կամ էրողիայի ենթարկված: Այսպիսով, պարզ է դառնում, որ 2020թ.-ի համար սահմանված նպատակը իրագործելի չէ: Կանաչ տարածքների ստեղծման համար առկա հանրային հողը հարկ

Է վերագնահատել, իսկ կանաչ տարածքների ստեղծում հասկացությունը՝ վերածնակերպել: Նման հանգամանքներում այս թիրախի ձեռքբերման գործում պետք է իրենց կարևոր ավանդը բերեն նոր առևտրային (կոմերցիոն) զարգացումները, երբ կառուցապատողները օրենքով պարտավոր են իրենց նախագծերում ունենալ առնվազն 30% կանաչ տարածքներ:

Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագիրը Երևանի ռազմավարական նպատակներից է սահմանել քաց կանաչ տարածքների հարաբերակցությունը մեկ քնակչի հաշվով հասցնել 10 մ²-ից ավելի մինչև 2030թ-ը, իսկ 2018թ-ի համար՝ 8,5 մ²-ից ավելի: Այս նպատակներին հասնելու համար որպես կարճաժամկետ գործողություն Ծրագրում առաջարկվել է մասնավորապես.

- Մշակել և սկսել իրականացնել երկարաժամկետ կառուցապատման ծրագիր Երևանի բուսավերականգնման համար՝ ենելով տեխնիկատնտեսական հիմնավորման ուսումնասիրության արդյունքներից
- Խրախուսման մեխանիզմների միջոցով շարունակել իրականացնել տեղական էկոհամակարգերը սատարող ծրագրեր (օրինակ՝ առաջարկել քաղամասերի կանաչեցման դրամաշնորհներ, ոռոգման նորարարական լուծումների համար ֆինանսական օժանդակություն և այլն)
- Երևանի համար պատրաստել GIS-ի վրա հիմնված քնապահպանական քարտեզ
- Անտառների և կանաչ տարածքների վերականգնում
- Իրականացնել աղտոտված տարածքի վերականգնման և հարմարություններով ապահովված հանրային կանաչ տարածքի փոխակերպման փորձնական նախագիծ

Ծրագրում նշված է, որ ըստ Երևանի քաղաքապետարանի տեղականի, Երևանը պետք է դառնա կանաչ քաղաք՝ ոչ միայն անունով, այլև արտաքին տեսքով: Երևանի քաղաքապետարանի նպատակն է, որ Երևանի քաղաքացիներին հեշտությամբ հասանելի լինեն ընդարձակ կանաչ տարածքները՝ հարուստ կենսաբազմազանությամբ, քնակեցված տեղական կենդանական և բուսական աշխարհի ներկայացուցիչներով և քնապահպանորեն կապված քաղաքի լայն շրջակա տարածքներում գտնվող ընդարձակ անտառապատ տարածքների հետ:

Հարգելի պարոն քաղաքապետ, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն, խնդրում ենք տեղեկատվություն տրամադրել հետևյալի մասին.

1. Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրում վերոնշալ կարճաժամկետ գործողություններից որո՞նք են իրականացվել Ծրագրի հաստատումից ի վեր:

2. Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի համաձայն՝ Երևանի գլխավոր հատակագծով սահմանված կանաչապատման նպատակների շիրականացման հետևյալ պատճառներից նշված են հողամասերի անհասանելի լինելը, հողերի աղտոտված կամ էրոզիայի ենթարկված լինելը, թերի ոռոգումը և պատշաճ խնամքի բացակայությունը: Կանաչ տարածքների ստեղծման համար անհրաժեշտ է համարվել առկա հանրային հողը վերագնահատել, կառուցապատողների կողմից նախագծերում ունենալ առնվազն 30% կանաչ տարածքներ:
- Քանի⁷ հեկտար հողատարածք է դարձել կանաչապատման համար անհասանելի, ինչ պատճառներով և քանի⁸ հեկտար ազատ տարածք ունի Երևան քաղաքը կանաչապատման համար՝ ապահովելու Երևանում 1 շնչին բաժին ընկնող կանաչ տարածքի ավելացում՝ համապատասխանեցելու Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի ցուցանիշներին:
 - Քանի⁹ հեկտար հողատարածք է աղտոտված կամ էրոզիայի ենթարկված, ի՞նչ միջոցառումներ են իրականացվում այդ հողերի վերականգնման համար:
 - Ի՞նչ միջոցառումներ են իրականացվում ոռոգման խնդիրները լուծելու համար:
 - Արդյոք կա¹⁰ պահանջ կառուցապատողների կողմից նախագծերում ունենալ առնվազն 30% կանաչ տարածք և ինչպես ու է դա ձևակերպված:
3. Երևանի կանաչապատման ի՞նչ ռազմավարական փաստաթղթեր են նախատեսվում մշակել և կյանքի կոչել:
4. Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի միջոցառումների համաձայն՝ Երևանում 2017թ. դրությամբ նորատունկ բուսականությունը նախկինի համեմատությամբ ունի փոշու և գազի կլանման ավելի ցածր կարողություններ: Երևանում վերջին տարիներին իրականացվող ծառատնկումներում ի՞նչ ծառատեսակներ են օգտագործվում և օգտագործվելու, որոնք ունեն բարձր կարողություններ փոշու և գազի կլանման համար, որոնք կստեղծեն փոշու բնական պատնեշ:
5. «Էրեբունի» անտառպետության 51 հա անտառային հողերը գտնվում են Նուբարաշենի կոշտ կենցաղային աղբավայրի հարևանությամբ, և այս անտառպետության տարածքից է 24.42 հեկտար անտառային հող տրամադրվել նոր աղբավայրի կառուցման համար: ՀՀ կառավարության կողմից 2007-ի օգոստոսի 30-ին ընդունված «Պետական անտառային հողերում անտառային տնտեսության վարման և անտառօգտագործման հետ չկապված աշխատանքների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» N 1045-Ն որոշման 8.1 կետով օգտագործման տրամադրվող անտառային տարածքի դիմաց տնտեսվարողը պետք է առնվազն կրկնապատիկ անտառապատման աշխատանքներ իրականացնի: Խնդրում ենք նշել, թե Երևանի

քաղաքապետարանը որ տարածքներն է տրամադրել անտառապատման համար «Էրեբունի» անտառպետության 24.42 հեկտարի փոխարեն:

Հարգանքով՝

Ինգա Զարաֆյան՝

«ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի նախագահ,

կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

Անգ

13.02.2023թ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀՀ, 0015, ք. Երևան, Արգիշտիի 1

№ 17/27878-23

«ԷԿՈԼՈՒՄ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԿ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՆԳԱ ԶԱՐԱՖՅԱՆԻՆ

Հարգելի՝ տիկին Զարաֆյան,

Ի պատասխան Ձեր 13.02.2023թ. Երևանի քաղաքապետին ուղած Դ-18042-23 գրության, կապված Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրում գրությամբ պահանջված տեղեկատվության տրամադրման հետ, հայտնում եմ, որ «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի շրջանականերում 2019 թվականից հետո իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- Երևանյան լճի ափամերձ տարածքների մաքրում. համաձայն Երևանի ավագանու կողմից 2021 թվականի մայիսի 25-ի N383-Ա որոշմամբ հաստատված «Հրազդան գետի և Երևանյան լճի առափնյա տարածքների մաքրման բնապահպանական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսական համամասնությունները» ծրագրի՝ մաքրվել են Երևանյան լճի ափամերձ տարածքներն աղբով պատված եղեգներից (10հա) և կենցաղային թափոններից (12000 խմ), տեղադրվել է աղբառսիչ ձաղավանդակ թափոնների մուտքը Երևանյան լիճ կանխարգելելու նպատակով: Ներկայումս տարածքը բարեկարգվում և կանաչապատվում է:

- Նախագծվել է Գետառի վրա ջրերի մաքրման կայան «Գետառի վրա մաքրման կայանի բնապահպանական 2023թ. Ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսավորման համամասնությունները» ծրագրով, որի կառուցումը կիրականացվի 2023 թ.:

- 2023թ. նախատեսվում է Հրազդան գետի վրա տեղադրել ևս 2 աղբօրսիչ հարմարանք:
- Տրանսպորտային ցանցի բարեփոխումների մոնիթորինգի իրականացման նխատակով 2022թ. ձեռք է բերվել օդի որակի մոնիթորինգի 5 սենսոր, որոնք հնարավորություն են տալիս առցանց կարգով հետևելու օդի մեջ ազոտի երկօրսիդի և փոշու մասնիկների պարունակությունը:

- Ներդրվել է Երևան քաղաքում աղբի տեսակավորման մշակույթը, համաձայն որի Երևանում աղբի տեսակավորման (ապակի, պլաստիկ, թուղթ) համար քաղաքի ընդհանուր շուրջ 120 կետերում համապատասխան գունագատմամբ տեղադրվել են աղբամաններ և ամենօրյա ռեժիմով իրականացվում է տեսակավորված աղբի տեղափոխման գործընթացը: 2023թ. նախատեսվում է ընդլայնել տեսակավորման աղբամանների քանակը:

- Լրամշակվել են բնապահպանական իրավակարգավորումներ, մասնավորապես Երևան քաղաքի ավագանու համապատասխան որոշումները և դրանց լրամշակումները /36-Ն, 48-Ն, 605-Ն և այլն/, որոնք միտված են բարելավելու Երևան քաղաքում շրջակա միջավայրի վիճակը:

- Մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում միջանկյալ անտառաշերտի ստեղծում, կանաչ տարածքների ավելացում, մասնավորապես. 2022 թվականի ընթացքում հիմնվել են Շիծեռնակաբերդի բարձունքի 8,5 հա վրա անտառնկարկ և Սարալանջում 6 հա վրա անտառվերականգնման և հիմնման աշխատանքներ: Շիծեռնակաբերդի բարձունքում տնկվել

է շուրջ 4300 ծառաթփատեսակ, իսկ Սարալանջում 1650 ծառաթփատեսակ: Նշված ծառաթփատեսակներն ունեն ֆունկցիոնալ նշանակություն և հանդիսանում են ուրբան անտառների հիմնման հիմնական ծառատեսակներ/թխկի, հացենի, գլեղիչիա, կերլեյթերիա, ոռիքիսիա կեղծակացի, դրախտածառ, վայրի պտղատուներ և այլն/: Անտառապաշտպան գոտիներ ստեղծելու հեռանկարային համարադրային նշանակության ծրագրերից են՝ Զրաշխարիի աջակողմյան լանջի անտառապաշտպանիչ գոտու, Սիլիկյանի անտառապաշտպան գոտու և Նուբարաշենի անտառապաշտպան գոտու ստեղծումը:

- Սկսած 2021թ. բարեկարգվել և կանաչապատվել են Քանաքեռ ՀԷԿ-ի հարակից այգին, Նոր Արաբկիր / մոլոկանի/ զբոսայգին, Օղակաձև զբոսայգու 6-րդ հատվածը, Վերածննդի այգին, Սիրո և հավատի այգին, Սարյանի անվան պուրակը: 2022թ. մեկնարկել է Խ. Աբովյանի անվան պուրակի և 40ամյակի այգու բարեկարգման և կանաչապատման աշխատանքները:

- Կանաչապատ տարածքների բարելավման և ընդլայնման, մթնոլորտային օդի աղտոտման նվազեցման և հողապաշտպան միջոցառումներն իրագործելու նպատակով քաղաքը որդեգրել է հետևյալ գիտահեն քաղաքականությունը.

1. կայուն, արժեքավոր, գեղազարդ և մշտադալար ծառատեսակների ընտրություն՝ հաշվի առնելով դրանց տնկման տարածքի միկրոկլիմայական և բնական պայմաններն ու առանձնահատկությունները, գազի, փոշու, ծիփ և այլ աղտոտիչների նկատմամբ,

2. հողերի աղտոտվածության նվազեցման միջոցառումներ՝ թփաշերտով մեկուսացում փողոցին հարող տարածքից,

3. կանաչ ցանկապատերի ստեղծում՝ տարբեր հարկաշարքային բուսականության տեղադրությամբ,

4. միամյա մեծաքանակ ծաղիկների մասամբ փոխարինումը բազմամյա և տարեշրջանային հերթագայմամբ ծաղկող թփերով՝ տեղանքային ճարտարապետային մոտեցմամբ:

5. Երևանի քաղաքապետարանի կողմից մշակել է ռազմավարություն, որ այսուհետ Երևան համայնքում տնկվելու են հիմնական դենդրոֆլորիստիկ դեմք կազմող տարբեր ցեղերի ծառերի արժեքավոր և գեղատեսիկ տեսակներ և դրանց պարտիզային ձևեր՝ սոսի, թխկի, կատալպա, կերլեյթերիա, կաղնի, ձիակասկ և այլն, ինչպես նաև տունկ իրականացվելու է միայն ոռոգվող տարածքներում:

- Երևան քաղաքի ոռոգման ցանցի արդիականացման, ընդլայնում և վերակառուցում նպատակով գույքագրվել է Երևան քաղաքի ոռոգման ցանցը, այդ թվում նաև պոմպակայանները խորքային հորերը: Մայրաքաղաքի ամբողջ ոռոգման համակարգի երկարությունը 321 կմ է, որից 90 կմ-ն է նորմալ վիճակում, իսկ մնացած մասը մաշված է կամ խցանված, կամ էլ վթարային է: 2019-2020թթ. ժամանակահատվածում իրականացված ոռոգման ցանցի գույքագրման և վերլուծության արդյունքում 2021թ. Երևանի ներքաղաքային կանաչ տնկարկներում անցկացվել, փոխարինվել է շուրջ 22.6 կմ երկարությամբ ոռոգման շրագիծ և վերականգնվել է մոտ 8 կմ երկարությամբ խցանված շրագիծ: 2022 թվականի երկրորդ կիսամյակում վերանորոգվել և անցկացվել է շուրջ 18500 գծմ: 2023 թվականին նախատեսվում է անցկացնել շուրջ 30000 գծմ:

- Ներկայումս ընթացքի մեջ է Երևան քաղաքում կանաչ տարածքների գույքագրման գործընթացը,

- Սկսած 2019 թ. ամրողությամբ վերափոխվել է ջերմոցատնկարանային տարածքը, որտեղ աճեցվում են քաղաքի կարիքների համար ծառաթփատեսակներ և ծաղիկներ:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

X

ԿԱՏԱՐՈՂ
ԳԱՅԱՆԵ ՆԵՐՄԻՍՅԱՆ

ԿԱՏ.՝ Հ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
ՀԵՌ. 011-514-263